

GRAVAR OCH GRAVVÅRD

Anna Greta Eriksson

På 1050-talet började man begrava på begravningsplatser i Sverige. Det fanns brandgravar och skelettgravar bl a. Det har tyvärr inte hittats så många fynd från skelettgravar.

Kyrkogårdarna på 1100-talet var i princip trädlösa. Senare betade djur där vid kyrkan. Stengårdsgårdar placerades för att hålla dem ute.

Trädallé mellan prästgård och kyrka för att rena luften, kom tidigt 1800-tal. Sorgeträd i olika trädslag och gräs förekom. Även grus och häckar. Obelisker kom på senare 1800-talet.

Gravvårdar från 1800- 1900-tal kan bestå av gravsten, kors eller liknande. Trädkrans planteras inne på kyrkogården runtom, ofta bestående av lövträd. Tuktade träd ibland.

Före 1930-1940 talet skedde begravningshögtiden ute. Minneslundar kom också på 1900-talet med frihet från skötselansvar och ingen gravrätt. Asklund finns, där anhöriga får närvara vid ceremonin och där namnplakett kan finnas. Sprida aska i havet eller ute i naturen kräver tillstånd av länsstyrelsen. Sedan måste man skriftligt intyga att gravsättning skett.

På dagens begravningsplatser finns ofta äldre växtlighet. Lunds norra begravningsplats är ett exempel. Ofta finns liggande/lutande stenar med murgrönkullar och gjutjärnsstaket. Naturvården är intresserad av de gamla och stora träden. De tidigare trädgårdsmästarna har successivt försvunnit och med dom en stor kunskap. Därför försvinner träden mer och mer.

Stockholms Skogskyrkogård ingår i ett "Världsarv" (Ett världsarv är ett kulturminne eller naturminne som är så värdefullt att det är en angelägenhet för hela mänskligheten. Det är en plats, ort, miljö eller objekt).

Om man vill forska på stenar kan det finnas 1600-1700-talsstenar i kyrkans inventarieförteckning.

Begravningslag och kulturminneslag styr gravanordning idag. 25 år eller kortare är gravrätten nu. Varje enskild kyrka bestämmer vilka stenar som ska vara kvar.

"Om att vårda gravstenar" i Kulturminneslagens 4:e kapitel, paragraf 11 (SFS 1988:950).

"I vården av en begravningsplats skall dess betydelse som en del av vår

kulturmiljö beaktas. Begravningsplatserna skall vårdas och underhållas så att deras kulturhistoriska värde inte minskas eller förvanskas.

Om gravvården är uppförd på kyrkans inventarieförteckning är den skyddad. Alla åtgärder ska godkännas av länsstyrelsens kulturmiljöenhet.

Begravningslagen reglerar gravsättning och kremering. Hur man väljer att ta avsked är en helt privat angelägenhet.

Detta är ett försök att återge något av det Anna Greta Eriksson från RAA (Riksantikvarieämbetet) berättade. Lite fyllde jag på om lagarnas innehåll.

Vid pennan: Gunilla